

Szerkesztőség:
Kazinczy-utca 1. szám, földszint, balra.
Hírmentellen leveleket csak ismeret kérés nélkül fogadunk el. Kéziratokat vissza nem küldünk.
Kiadóhivatal:
Kazinczy-utca 1. szám, földszint, balra.
Hirdetések díjazás szerint.
Egyes szám 5 kr. ünnepek és vasárnap után: szám 3 kr.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is.

Előfizetési árak:

Helyben hazhoz fordva:
Egész évre 12 frt.
Fél évre 6 frt.
Negyed évre 3 frt.
Egy hóra 1 frt.
Vidékre postán küldve:
Egész évre 14 frt — kr.
Fél évre 7 frt — kr.
Negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hóra 1 frt 20 kr.
Hirdetések helyben fizetendők.

Deák Ferencz.

A nemzet legjobbja és legnemessebbjei. Elűnkön a koronás király, fog-nak ma az szűz és tágas Ferencz-Jozsef téren összegyűlni, hogy a Deák-szobor leleplezésének magasztos ünne-pén jelen legyenek. Tisza Lajos gróf, a szoborbizottság elnöke, Szegei ura-építője, a volt közlekedési miniszter és a közmunkatanács egykori elnöke, kinek gondos vezetése alatt lettek Ma-gyarság legnagyobb monumentális épít-ményei tervezve és kivite. Tisza Lajos, ki mint az apostolok közt leg-iffjabb űlt a feledhetlen mester lábainál, ez ünnepnapon fogja átadni Deák Ferencz ércbe öntött emléktét Budapest fővárosnak, Magyarországnak és a világtörténetnek. A szobor, emelve a nemzet kegyelete által, állni fog mind-végig, örízve s tisztelve lesz, míg ma-gyar szó hangzik a földön, míg ma-gyar szív dobog.

Magyarország történelme sgy ala-kokban igazán nem szegény s a ma-gyar nemzetnek nem egy fia kitéröl-phetlen vonásokkal írta nagy emberi művek alá manupropriáját: a nagyok közt a legnagyobbak, a nemesek közt a legnemesebbek egyike s mindannyi közt a legegyszerűbb és legszerűbb volt Deák Ferencz. Bátorságban és ha-talomban, a geniális egyediség meg-nyerő vonásaiban egyik-másik fölül-multa őt, egyszerűségben és igazsá-gosságban, nyájassággal párosult szilá-rdságban, jósággal egyesült bölcses-ségben tulragyogta ő valamennyit.

Az alap, melyet Deák Ferencz az alkotmány újraépítéséhez lerakott, nagy-szerűen kiállta a próbát: rajta nyug-szik minden viharral győzelmesen da-csolva, biztosan és szilárdan nemcsak a magyar állam, hanem hatalmas szer-kezetén mint legmegbízhatóbb táma-szán pihen az egész osztrák-magyar monarchia, melyben ismét Európa nyu-galma, a népek békéje leli fel leg-jobb és legerősebb biztosítékát. A dualisticus eszmén, Deák Ferencz po-litikai rendszerén évszázadok óta nem

létezett virulásban virázkik fel nem-csak a kölcsönös szeretet a király és-Magyarország népe közt, hanem az képezi ma azon erős, talán egyetlen lánctoz is, mely a Lajthán-tuli szét-zuzó elemeket szorosabban összefűzi, kifelé a monarchia egységét fenntartja.

A király nem akart hiányzani Deák Ferencz emlékeztetének ünnepélyén, a kit életében nagyra becsült, halálában el nem feledhet. A király tudja, hogy Deák Ferencz neki a legbecsebb szol-gálatot tette, mit alattvaló uralko-dójának csak tehet, hogy újra meg-szerzte neki a magyar nemzet őszinte megváltozhatatlan szeretetét és hü-ségét s ezzel trónjának legmegbizha-tóbb támaszát örök időre megerősít-tette s megszilárdította.

És az, hogy Deák tanítása, hogy a király és haza közti egyetértés evan-geliuma az ellentétben lassanként megtérőket hódít, Tisza Kálmánból a hatalmas és nagy tekintélyű Souból tűzbuzgalmu Pált csinált, Deák Fe-rencz tanításának és rendszerének, személyiségének és emlékeztetének csak újabb dicsőségére szolgál és ha ma a mindenkor hű Jánossal, a lángnyelvű Pál is, Tisza Lajoskal Kálmán is be-mutatja a király oldalán tiszteletét és hódolatát Deák Ferencz emlékének, akkor méltó joggal elmondhatni, hogy a szoborleleplezési ünnepélyen az egész magyar nemzet szíve, és szelleme je-len lesz.

Deák Ferencz ércszobrával a ma-gyar nemzet önmagának, királyi iránti hűségének, hazaszeretetének és tör-vénnytiszteletének emelt valóban mara-dandó emléket.

Dohányjövődéki értekezletek. A magyar kormány egész munkaprogramjában, mint ez nevezetesen a miniszterelnök nagyváradi beszédekben is nyilvánult, tudvalevőleg a do-hányjövődéki értekezletek a kormá-ny melé a főszerepet játszó és a kormá-ny által a képviselőházban benyújtandó legköz-zelebbi és legfontosabb előterjesztések egyike

mindenesetre a dohánycsempészet elleni tör-vényjavaslat lesz.

A dohányjövődéknek Tisza miniszterel-nök és pénzügyminiszter által tervezett, az állami bevételek lényeges szaporítására számi-tolt reformjával összefüggésben van az Ausz-triával létesítendő megegyezés és ép oly fontos, mint számos pontja felett a dohányjövődék kezelésének, ami tudvalevő-leg Magyarországon és Ausztriában azonos elvek és szabályok szerint történik, miután az mind a két állam részére csak egyenlő keze-lés mellett aknázthatatik ki sikeresen és bő jövedelemmel.

Mindkét részben oly határozott meggyő-ződés uralkodik a megegyezés szükségos-sága és hasznossága felől, s mindkét részről léte-ző hiányok és jogos igények annyira ismeretesek hogy a megegyezés gyors létrejöttén nem kételkednek, sőt azon reményét táplálják, hogy már nyolc nappal utol érte az erélyteljes megegyezés és mind a két kormá-ny a szükséges törvényjavaslatot szerkesztéshez foghat. Mint általában a közvetett adóknál — az eféle jövedelmi forrásoknak a monarchia mindkét államában egyenlő kezelése folyhat — úgy a dohányjövődékkel illetőleg is szüksé-ges, hogy a magyar országgyűlés és az osz-trák reichsrath elé minden érdemleges refor-mított illetőleg azonos törvényjavaslatok terjés-tessenek.

A mint látjuk, a magyar pénzügyek je-lenlegi vezetőjének theoretikus igéreteit a practicus tényleges bizonyíté-nyomon követi és a dohányjövődék jobb ér-tékesítéséből eredő bevételi többlet forraszt, melyre nagyváradi beszédekben utalt, tényleg meg is nyitatta.

A munkánál. Budapestről írják lapunknak: Az ép oly nagy, mint szövevényes készüléket, melynek segítségével az osztrák-magyar állam-ügyek sokféle teendői végeztetnek, már fűtik ; a hatalmas hajtó erő lassankint minden esőbe beúdul, a sürgős dögás, a kelepeles csúgós megkezdődött, lesz nemsokára csikorgás és rez-gés s hengerek és kerekék zuga fognak fo-rogni s a kijelölt pályán düböröge előrehaladni.

Ez órában már az összes közös minisze-tek, nem különben Ausztria pénzügyminisztere is, Budapestben időznek. Kálnoky Gusztáv gróf Ő Felsőházát jelentett tett a német birodalmi cenzellárnál Friedrichruheben tett látogatásáról, előadta az európai általános politikai helyzetet s a különféle államalkozó viszonyaink je-len állapotát, végül indítványt tett a magyar országgyűlés megnyitására e hó 29-én Ő Fel-

sege által tartandó trónbeszéd azon tételnek szerkesztésére vonatkozólag, mely a külügyekről szól. A hadügyminiszternek is fontos előterjesz-teni valói vannak. Az ismétlő fegyverek kiízfiz-téséről van szó, melynek részletei még nincse-nek végleg megállapítva: szó van továbbá a legénység élemezésének javításáról, a mit to-vább halasztani nem lehet s a mi a hadügyi költségvetést nem lényegtelen kiadási többlettel fogja terhelni; és szó van még egyéb kiadási többletekről, nevezetesen a hadi tengerészetnél, melyeket Bylandt-Rheidt gróf szintén elenged-hetetleneknek tart: kemény tusára kerülhet a dolog a hadügyminiszter és Tisza közt, a ki ismeri bár a hadügyminiszter igazi alkotmá-nyosságát és becsületét takaróssági szándékát és szívesen elismeri, hogy Bylandt gróf csak azt kéri, a mit valóban sürgősen szükségesnek tart, mindazonáltal a magyar állami pénzügyek helyzetét oly kényszerítő körülményként érvénye-sítendőnek jelentette ki, hogy a magyar kor-mány a közös kiadások további emelésébe ab-szolút bele nem egyezhet.

Ez úgy azon nagy közös minisztertanács-ban lesz elődöntött, mely Ő Felsőházának elnökle-te alatt tartatik s melyen Taaffe gróf miniszterel-nök és Dunajevszki lovas pénzügyminiszter is részt vesznek. Ez is képezi a két osztrák állam-úr idejövételének főpontját, kik budapesti tartó-zkodásukat arra is alkalmasint felhasználják, hogy Tiszával a szeszadó reformját és a többi függőben levő ügyeket illetőleg megállapodásra jussanak.

Mert hát — mint a „Pest. Corr.“ consta-tálja — benne vannak a munkában.

TANÜGY.

— Az „Aradvidéki Tanítóegylet“ öszi ülése. —
Az Aradvidéki Tanítóegylet rendez havi gyűlését tegnap tartá. Elnök Zárny Odón meleg szavakkal üdvözölte az egyület tago-kat, sikeres működést kívánva az egyület mű-ködésére. — a gyűlést megnyitja. Felolvastat-tik a M.-Pécskan tartott közgyűlés jegyző-könyve, mely ellen észrevétel nem tételven, hitelesítették. Úgyancsak felolvastatták a köz-ponti választmány jegyzőkönyvét.

Varjassy Árpád kir. tanfelügyelő egy á-tirában megvétele és használatára ajánlja Erdőssy Cornelia „Az olvasás táu-

egy szóban rejlik tenger keservem, ez a szó: „harmadszor!“

Ime, hogy csak többet ne mondjak, olyan végtelenesen van e szó, hogy már ha r a m d ízben késtem le, mikor a körös-völgyi indulásakor kiáltotta a h a r m a d s z o r t Á d a m, s így már harmad ízben es-tem el a szándékomtól, hogy a muszkai szö-lömet lássam.

Ebből pedig két következtetés esu-rog ki.

1. Hogy a ktrösvölgyinél is lehet valaki lassubb.

2. Hogy mert ez merő lehetetlenség, tiszta valóság az, hogy a ktrösvölgyi vonatról való lekésés is álom és a muszkai szölöm is — álom.

Floricza.

A milliókért.

[15 Folyt.] (Francia regény.)
— Az „Aradi Közlöny“ számára fordította: Sz. J. —
XVI.

A gróf megtölté a poharakat és foly-tatá:

„Maradjunk a dolognál. Meglehet, hogy a fiatal nő és édes anyja vajmi boldogtalan órákat éltek át. Kívált az utóbbi. Kinek keblében a szeméremesség egész serege dult. Thornhill csak annyit tudott meg, hogy Jenny anyjával és atyjával elhagyta Taylor György házat. Minden abbéli fura dözassai, hogy Taylor tatatózkodási helyét megtudjuk, sikertelenek maradtak. Jenny figyelmeként szült, körül az öregebbik Taylorne tudomást sem latszott venni. György fiére Taylor Richard a hatósághoz fordult és azt követelő, hogy bűtyja házasságát Jennyvel, mint egy rabszolgán leányával érvénytelennek nyilvánítsák. Igen ügyes jogtanácsosa dacára keresetét elutasított. Ugyanakkor elhalmozott Tromby, ki uráni nagy, huszmiliónal töltött erő vagyonát örökösének hagyományozta. Ez szögere ellenségeskedésétől tartva és talán ki-nosag érvitve azon lenéző modor által, mely-lyel a környékeliek iránta származásánál fogva viseltették, eladta házázt és ültetvényeit, édes anyját pedig kis fiával, kinek életét ha-zájában nem vélte biztonságosnak, Európába küldte a hóv, melyét ügyeit elvégezte, ötet követni akarta. Mindenesetre meg is tette, de Thorn-hill arról értesített, hogy Jenny egy évvel elutazása után ismét visszajött Amerikába, kíséretében csak egy inas és egy komorna gyászruhában és tizenhárom éven át hol New-Yorkban hol Philadelphiában élt. Azután is-

m ó d j a” című könyvét; az egyület könyvtára részére a könyv megvételik.

A „Gönczi alapítvány“, melynek pártó-lására és a gyűlésre az egyület szintén fel-szólítottatott. — vitát keltett. Ez ügyben Csik János tag szólalt fel s Gönczi Pál, elemi tan-ügyünk eme nagy alakja érdemeit más-ként s nem a féle garasos koldulással kívánja megörökíteni. Az indítványval ellentétben Szilágyi György és az elnök szólalt fel, mire az aradi tanítók körében a fenti célra leendő gyűlés elhatározatát és annak mielőbbi esz-közlésére az elnökség felhívatik. Gönczy Pál jubileuma alkalmával az „Aradvidéki Tanító-egylet“ üdvözlésére Csik János tett indítványa elfogadtatott és annak idején, foganasitattni rendeltetett.

Kiss Ida Aradról távozott egyleti tag szívelve isen hozzájárta, az egyület azzal fog felelni, hogy egy köszönő iratot küld az egy-let e buzgó tagjának.

B o n t s Gyula dr. indítványa a tanítók közgyűlésként alkalmazása tárgyában, tekin-tettel az ügyben indítandó országos mozgalom fontosságára, bővebb tanulmány és in-dítványtétel végett egy négy tagu bizottsá-gnak adatik ki Gy ö r g y ö s s y Rudolf, B o n t s Gyula dr., P r e i s i n g e r József és V e r n e r László tagok személyében.

A megnevezett felállítású a ü n d e i gy e r m e m o u h e l y felállításá tárgyában Csik János terjesztett be javaslatot. A javaslat, mely kiterjedt egy bizottság kiküld-ésére és a bizottságba Kovács J. dr. boros-ebesi járás orvos bevonására, ki ez ügyben mint egy három éve olyan hatalmas hírlapi vitát támasztott, — elfogadtatott és a bizott-ság Csik János, M á d a y Matyas, V a g á c s A., K o v á c s Vincze választatott.

A segélyalap és egyéb bizottságok je-lentései tudomásul vétettek. Javaslatt tételtek munkarend készítésére, mely elfogadtatott s a munkarend elkészítésével és az előadók kije-lölésével megbízatik egy bizottság. E bizott-ság Z á r n y elnöklete alatt Györgyössy Rudolf és Preisinger József tagokból alakítat-tott meg, mely után az ülést véget ért.

KÜLFÖLD.

A osztráktalálkozás vége. Az a hír, hogy az orosz czár majd az október közepére teryebe vett Oroszországba való visz-terete alkalmával szándékozik a német es szász á r r a l találkozásni, nem bir több aiall, mint a korábbi híresztelés a stettini találkozásról, mert azok az okok, a melyek a korábban jelzett talál-kozás oportunos volta ellen szölkak, időközben sem miben sem változtak.

mét eltávozott, anélkül, hogy Thornhill uta-zása célját, valamint jelen tartózkodási he-lyét kipuhatolhatta volna. Ezzel befejezem elbeszélésemet s már itt az ideje, hogy ama pénzhez lüssünk, mely tizennyolc éven át Delanois bankár ur kezéhez számunkra le van téve.“

A marchese mely gondolatokba merűl, végre felszólt: „Tény, hogy Delanois és társa cég és tőkét átvették s minden bizony-nyal Taylor Györgyötöll kellő utasításokat vét-tek: de miként akarja gróf ur és milliókat birtokba ejteni? Oly lelkiismeretes, pontos czeg mint a Delanois-ház holmi hiányos bi-zenyitokokra bizony nem fogja kiadni a va-gyont.“

„Magam is e véleményben vagyok. Egy-általában nagy elővigyázattal kell eljárni, ki-vált nekünk!“ mondá a báró.

„Már az iskolában tanultam e közmon-dást: hogy a bölcsesség anyja az elővigyázat“ vizsonzá a gróf, kicsinylédleg mosolyogva. „Taylor György meghalt, ez tény, fiére pedig alig ha nem a déli és északi államok közt lefolyt háboruban veszett oda. S ha ez még életben volna, úgy Taylor György fia előbbéseggel bír e vagyonra. Taylor fiát pedig én fogom előteremtetni.“

A gróf odavezette barátjait egy másik asztalkoz, melyen különféle iratok hevertek. „Lássák uraim“ folytatól Varreux élenken, „ez az okirat Taylor György és Miss Jenny, Tromby ur fogadtott leányának esketési ok-mánya, mely törvényes házasságról tanu-skodik, itt van Taylor Emil, Taylor György és Jenny fiának kérésztelével. Itt pedig a halal-esett fölveteli jegyzőkönyv azon köz-ség birá-jától aláírva, melyben Taylor György Lynch-eljárás utján kivégeztett.“

„Ugyan mit tett?“ kérdé Liebermann.

A gróf fölélé: „Határozottan nem tudom, valószínűleg rosszul bírt bebizonygálni a há-boru kitérés előt. Felakasztatott, meghalt, annyi tény.“

„És ha kérdeznünk szabad, miként száu-dekozik eljárni ez ügyben?“ kérdé a marchese.

„Mindeneskéllőt támogatásukat elvárom, kedves barátaim!“ vizsonzá Varreux.

„Arra mindenesetre számíthat s mindent meg fogunk tenni, e benyolódott ügyben, a mi csak kitélek tőlünk, csakhogy meg ho-mályban van az ügy.“ szólalt fel a báró.

„Megmagyarozom mindjárt. Feladatom Jly fiatal emberre szert tenni, ki Taylor György fiának szerepét vegye át, erre pedig már ta-láltak alkalmasokat egyént, és pedig fiatal, becsűgyó, renyhe és pénzsóvár embert, ki

Az „ARADIKÖZLÖNY“ tározája.

(Szeptember 28.)

„Harmadszor!“

(Elegia.)

— Az „Aradi Közlöny“ eredeti tározája. —

Nem tudom, mindenki egy volt-e vagy ugy van vele, de mikor először sobajtoztam a sápatól hold felé, azaz mikor először voltam szerelmes, tisztára ugy voltam meggyőződve, hogy a szerelemből más megoldás, mint fiakkerek szerződötése és a holtomiglan-holtotiglan elrebegeése, — nem lehet.

Ez az első szerelem naivitása és köl-tészete.

Mintán pedig önök már annyi mindent meghallgattak ölem, ne vegyék zokon ezt a bubános történetet sem.“

„O!“ sóké volt, szóke, milyen a tengeri-haj, mikor még nem perzselte el a nyári nap-sugár. Mióta a Pohlba járok, egyre azokat az imponans oszlopotokat vizsgálom. Most villan fel emlékezetemnek fakó petróleum-lámpákban a színe: azért merengem ez oszlopotokat, mert a színe akkurátosan olyan, akár az Orso-lya mosolygó, harmat arca. (Orsolyának hív-ták a nő i léalomat.)

Az, hogy milyen volt az „Ó“-m, az nem tartozik a dologra, de hogy mennyire bor-lottam én utána, az már nagyon is oda tar-tozik.

Egészen beleérzőkenyedtem, akár egy ősi felhő s olyan ünnepléyes jellegűt ölte arezom, mintha Bécsből importálták volna — női zenekarnak, a mellett a romanticismus minden hőbortját végig szenvedtem: verséket írtam. Nálam csak a „Vidéki Kebehangok“ szépirodalmi újsg volt erősebb a romantici-smusban, melynek hasábjain láttak napvilágot „egyszerű lantom hájos termékei.“

Szóval a féle chablonos ember lettem az első szerelemmel. Kerés szentzen lenhajtó-zat: Orsolyával szeretem volna sokkal leg-alább is öröké s ha néha-néha találkoztam vele, az volt a legokosabb dolog, a mi az ajkamon kicsordult: „Nagysád, szereti a turtót?“

Mivel pedig Orsolya szerette, a ténén-turót, meg a liptait is, hamar készen voltunk egy nappal.

Egyre-egyre felsőbb polezra jutottam az ábrándjaimmal. Hatalmasan tüzelt Orsolya azzal a hirtelen szöke, patyolat arczeal, meg a Pegazusom, a mely néha olyan touzotat fu-tott be velem, hogy mikor lezálltam róla, majd-majd egy modern epos születéséről be-

szélt a fáma, az az nem a fáma, de a „Ke-behangok.“

Tehát a jelenben minden rózsásán ment, csupán a jövőbe rejtőzött el csipetnyi tragi-cum, a mi ép a napokban ért meg nagyra, borzasztóra.

Igy történt.

Orsolyáska helyre gazdaasszonyka, ko-no, már a mi a ház körül dögát illeti. Korán kell. Menyinyi poezis, a hogy a méz aj-kán a pipipipi, lilili, pipirepire és más édes-kés reggelire való invitálások szárnya ke-lnek. Csak úgy népesedik a minden rendű és rangú szárnyasoktól az ndvár. Illyenkor kezdődik nálam a — guszta. „Hj!“ — de huac-uzt vagyok? — gondolkodik Makóra esa helyzetemre, a hogy a garádon kukucskalok. Pompás kis ponyola is van ezen az Orso-lyácskán, belefajdul a nézéseem a syrán cso-dálásába.

A mint így esodálkozom, valaki hátul vállamra teszi a tenyerét. Összeborzadok. Em-ber, minek zavarod a szegény halandót imád-ságában. Ki vagy?

Csak a tekintetem kérdezi ezt, de ő rö-gtön felel:

— Nagy örömet hozok, urfi. Egy képet. Hasonmása annak a kis angyalnak ott tulról. (Nini, ebben is elfészkelődött az aestetica! Nézzé meg az urfi.

— Megnéztem. Szakasztott Orsolya volt a kép, a piktör bizonyosan végeledáson vette hozzá a festéket, mert ugyancsak pazarul bíánt vele, az alsó ajk közepén egy festék csomót hagyott. És csak így lett a kép tel-jeesen alak-és korhú. Pompásan helyettesíté az Orsolyácskánál azt az oly igézően jól álló — szemölcsöt.

Persze, hogy megvettem a képet, hogy más kép, mint részletfizetésre

Ime ez a csipetnyi tragicum s ez ma-gvadzott ki a napokban oly nagyra, olyan bor-zasztóra.

Az is érthető nagyton, hogy az ideái el-mulával a képtörlesztésének kérdései is ki-mulának, de mig amaz az igazságszolgaltá-s egy factora se hajszolta, — a kép miatt a bagatell bíróságához kerültem.

Ótöltem-hatoltam, de nem fizettem. Meg lett tartva minden formula és a végső is az — árverés.

Visszagonoldva arra, tengernyi a ceadó-lkozás a felett, miért nines egy modern tragédiában annak borzasztósága deszkakra vive? Hiszen nines annál hatásosabb tableau, kérem.

A végreható érdes vonásai megkérgezőül-

De hagyjuk Aront, hagyjuk a bundát,

